

Tankeløs reform

AF HENRIK DØRGE

Sammen med handicaporganisationer og patientforeninger er en lang række fagforeninger gået til angreb på den knap fem år gamle reform af førtidspensionen. I alt har 57 organisationer sat sig for at presse Folketinget til at stoppe trafikken af svært syge og handicappede mennesker, som sendes ud i nytteløse arbejdsprøvningsforløb.

Forhistorien er, at samtlige partier med undtagelse af Dansk Folkeparti og Enhedslisten tilbage i 2012 besluttede, at det nu skulle være slut med at førtidspensionere så mange og sende dem på den permanente passive forsørgelse. I stedet skulle mennesker med begrænsede arbejdsevner ekspederes ud i såkaldte ressourceforløb af et til fem års varighed for at få afklaret, om ikke der mon var rester af arbejdsevnen tilbage. Beskeden til jobcentrene var kort og godt: Se ikke på borgernes begrænsninger, men se på deres muligheder.

Samtidig signalerede politikerne, at reformen skulle opfattes som en humanitær hjælpeaktion til syge og funktionshæmmede borgere, så de ikke længere blev ekskluderet fra det arbejdende fællesskab.

Som Mette Frederiksen, der dengang var beskæftigelsesminister, med nogen patos sagde ved 1. behandlingen:

»Vi risikerer at slukke håbet i menneskers øjne og i menneskers liv. Det kan vi ikke være bekendt.«

Siden har en stribe sager åbenbart barokke konsekvenser af reformen. Der er for eksempel fortællingen om en stærkt handicappet kvinde fra Næstved, der blev sendt i arbejdsprøvningsforløb fem minutter om ugen, mere kunne hun ikke magte. Hun skulle tælle varer på hyldeerne i en virksomhed, men var ikke i stand til at løfte tælleapparatet og måtte have hjælp af en anden på virksomheden. Kvinden var samtidig så svag, at hun hver gang måtte hentes i en taxa, og den ventede udenfor, mens hun var beskæftiget i de fem minutter; andet kunne ikke betale sig.

I flere andre tilfælde er kronisk syge borgere også blevet sendt ud i ressourceforløb, hvor de har været nødt til at være sengeliggende. Blandt dem er en kvinde i begyndelsen af 40'erne, som kom ud på et københavnsk ældrecenter i 13 uger, hvor hun skulle lære de ældre at bruge en computer. Kvinden lider af smerter i hele kroppen efter en fejloperation og skulle være på praktikstedet en time om dagen. Der lå hun på en briks og forklarede de ældre, hvordan de kom på internettet. For at kunne klare arbejdsprøvningsforløbet var hun nødt til at tage morfin, og belastningen betød samtidig, at hun måtte bevilges ekstra hjemmehjælp for at klare hverdagen i sin egen bolig.

Spørger man Anders Beich, formand for Dansk Selskab for Almen Medicin, gør ressourceforløbene ofte borgerne mere syge:

»De langvarige forløb, der kan strække sig over flere år, slider folk op; de bliver kronisk stressede og får depressioner oven i den sygdom, de har i forvejen,« siger han og undrer sig ligesom fagforeningerne over, at lægeerklæringerne tit bliver ignoreret af jobcentrene:

»Selv om det fremgår af erklæringerne, herunder også dyrt indkøbte speciallægeerklæringer, at funktionsevnen er reduceret til det ubetydelige, bliver borgeren typisk sendt ud i nye afprøvninger af, om ikke der skulle gemme sig noget arbejdsevne et eller andet sted.«

Som praktiserende læge i København har han selv haft en patient, som forgæves søgte om at få førtidspension. Til sidst gav hun op.

»Hun tog sit eget liv og skrev i et afskedsbrev, at det, som havde belastet hende mest, var at være under evig mistanke for at ville snyde systemet. Hendes lungefunktion var på 30 procent af det normale, og hun måtte gå rundt med en iltflaske. Hun havde alle forudsætninger for at få en førtidspension. Men hun skulle ud og arbejdsprøves ved en drejebank,« fortæller Anders Beich.

Mona Striib, næstformand i FOA, mener, at man har skabt »et dysfunktionelt« system:

»Det vrirler med sager, hvor borgere bliver behandlet dybt urimeligt og sendt ud i indholdsløse jobafklaringsforløb, selv om det er helt åbenlyst, at der burde gives førtidspension eller et minifleksjob,« siger hun og tilføjer: »Det er klokkeløst, at noget er rivravruskende galt.«

Loven er hovedsynderen

Ifølge Anders Beich har de cirka 3.500 praktiserende læger i gennemsnit måske hver en håndfuld patienter med så beskeden en restarbejdsevne, at det ikke giver mening at sende dem ud i arbejdsprøvningsforløb.

»Så selv om vi taler om en lille gruppe, går der nogle tusinde mennesker rundt, som betaler prisen for, at man har strammet reglerne,« siger Anders Beich.

Der er for så vidt ikke tegn på, at kommunerne generelt fortolker loven for stramt. Borgere, der klager over at få afslag på førtidspension, får sjældent medhold af Ankestyrelsen. Her har man i en stikprøveundersøgelse også tjekket sagsbehandlingen og fundet frem til, at kommunerne snarere er for gavmilde med at give førtidspension.

»Man sender folk ud i ressourceforløb, som ikke giver nogen mening overhovedet, og hovedsynderen er selve loven,« siger Ellen Lykkegård, socialpolitisk chef i 3F og tilføjer: »Vi har for eksempel et medlem, som blev vurderet til at have en restarbejdsevne på 40 minutter om dagen, og han blev bedømt for rask til at få førtidspension. Så er man jo ude i det fuldstændig groteske.«

Noget tyder dog på, at nogle kommuner er mere restriktive end andre. I København er andelen af borgere, som får tilkendt førtidspension, således markant lavere end i de andre storbyer. Ugebrevet A4 rapporterede for nylig, at kommunens praksis ligefrem har fået et større antal udsatte og alvorligt syge mennesker til at flytte andre steder hen, hvor der er større chancer for at få en førtidspension.

Øjensynligt er beskæftigelsesborgmester Anna Mee Allerslev ikke glad ved situationen. I juni skrev hun til beskæftigelsesminister Troels Lund Poulsen og klagede over,

at loven og retspraksis »alt for ofte« ikke gør det muligt at give førtidspension eller fleksjob til borgere, der har behov for det, uden først at gå en lang omvej:

»Det har den konsekvens, at der selv i sager, hvor det er klart – og for almindelige mennesker helt indlysende at borgeren ikke kan vende tilbage til det ordinære arbejdsmarked – alligevel skal kræves afprøvning af forskellige indsatser, da kommunen skal være i stand til at dokumentere, at det med sikkerhed ikke er muligt at udvikle borgerens arbejds- og funktionsevne.«

Opfattelsen deles af andre storbyer. I en fælles henvendelse skrev de seks største kommuner i midten af august ligeud til ministeren:

»Det er et problem, når alvorligt syge borgere sidder fast i systemet for at leve op til de stramme kriterier og de hårde krav om dokumentation, der skal til for at få en førtidspension. Det kan vare årevis. Lovgivningen er simpelthen for stram.«

Regeringen venter på en evaluering

Henvendelser som disse har gjort indtryk på partierne bag den gamle aftale, der i øjeblikket venter på at få en evaluering af reformen. I en skriftlig kommentar til Weekendavisen bemærker Troels Lund Poulsen, at det derfor er »for tidligt at sige, hvad der kommer til at ske«, men at han har noteret, »at syge borgere tilsyneladende er trukket gennem ressourceforløb, hvor al sund fornuft siger, at der ikke er noget perspektiv.«

Samtidig fastslår han, at reformens principielle sigte, nemlig at flest mulige skal arbejde, står uantastet: »Helt overordnet er forligskredsen enig om, at reformen er rigtig.«

Skal man tro ministeren og hans embedsmænd har resultaterne af ressourceforløbene også været ret positive. Da Troels Lund Poulsen i midten af september mødtes med Folketingets Beskæftigelsesudvalg, lød det således i hans samrådstate:

»Lige nu er ca. 20.000 borgere i ressourceforløb, og de seneste tal viser, at knap hver tredje, der har afsluttet et ressourceforløb, har fået styrket tilknytningen til arbejdsmarkedet. De er enten kommet i ordinær beskæftigelse, i fleksjobordningen eller i uddannelse.«

Udsagnet om de tilsyneladende gode resultater bygger på en status over, hvad borgerne laver, 13 uger efter at de er stoppet i et ressourceforløb. I regnestykket medtager Beskæftigelsesministeriet et betragteligt antal borgere, der er på ledighedsydelse; det vil sige, at de er godkendt til et fleksjob, men endnu ikke har fået et. De er med andre ord ledige og på overførselsindkomst. Men det pynter at tælle dem med. Medtager man *ikke* borgerne på ledighedsydelse, er det kun knap 17 procent af ressourceforløbene, der har ført til beskæftigelse, fleksjob eller uddannelse.

»Det er ikke rimeligt at tælle dem med,« siger Mona Striib fra FOA om ministeriets regnemetode: »Når man er på ledighedsydelse, er man parkeret på en passiv ydelse, så vi betragter dem ikke som nogle, der er kommet ud på arbejdsmarkedet, og vi ser ikke så rosenrødt på deres situation som Troels Lund Poulsen.«

Weekendavisen
6. okt. 2017